

**XU BİNG' İN ÜÇ ESERİ: GÖKYÜZÜNDEN KİTAP, KARE KELİME
KALİGRAFİSİ, KARE KELİME KALİGRAFİ SINIFI**

**XU BING'S THREE WORKS: BOOK FROM THE SKY, SQUARE WORD
CALLİGRAPHY, SQUARE WORD CALLİGRAPHY CLASSROOM**

Buse Selenay YAYLI

Trabzon Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Resim Bölümü, Yüksek Lisans
Öğrencisi Trabzon/ Türkiye,

buseselenay_yayli22@trabzon.edu.tr, <https://orcid.org/0009-0009-5940-1056>

Dr. Öğr. Üyesi Burcu ÖZYONAR ÇIRAK

Trabzon Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Resim Bölümü, Trabzon/ Türkiye,

bozyonar@trabzon.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-9335-1576>

ÖZET

Günümüz sanatında yazı ve dil sorgulanan önemli başlıklardan bir haline gelmiştir. Bu makalede, Çağdaş Çin Sanat alanında ün kazanmış Xu Bing' in yazı ve kaligrafî temelli sanatsal üretimlerinden olan “Gökyüzünden Kitap (Book from the Sky)”, “Kare Kelime Kaligrafisi (Square Word Calligraphy)”, “Kare Kelime Kaligrafî Sınıfı (Square Word Calligraphy Classroom)” adlı üretimleri üzerinden sanat anlayışının incelenmesi amaçlanmaktadır. Günümüz çağdaş sanatında Doğu kodlarının üretimlere entegre edilmesinde önemli bir yere sahip olan sanatçının bu eserlerinin incelenmesi geçmiş ile bugün arasındaki sanatsal okumaların yüzeye çıkarılması bakımından önem taşıdığı düşünülmektedir. Bu amaçla makalede Xu Bing' e, Çin sanatında yazının önemine, yazının dönüştürüldüğü ve sorgulandığı üç eserine yakından bakılmıştır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı makalede, kitap, makale, tez ve internet kaynaklarından yararlanılmıştır. Çalışmanın sonucunda, sanatçının yazıyı iletişim aracı olmaktan ziyade, sorgulayıcı ve estetik bir ifade biçimine dönüştürdüğü görülmüştür. Ayrıca yazının, politik ve kültürel etkilerle dönüştüğüne ve kültürlerarası melez bir forma evrilerek evrensel bir iletişim aracı haline geldiğine tanıklık edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Xu Bing, Çin Çağdaş Sanatı, Çin Kaligrafisi.

ABSTRACT

In today's art, writing and language have become important topics that are questioned. This article aims to examine the artistic understanding of Xu Bing, who has gained fame in the field of Contemporary Chinese Art, through his writing and calligraphy-based artistic productions called “Book from the Sky”, “Square Word Calligraphy”, and “Square Word Calligraphy Classroom”. It is thought that the examination of these works of the artist, who has an important place in the integration of Eastern codes into productions in today's contemporary art, is important in terms of revealing the artistic readings between the past and the present. For this purpose, the article closely examines Xu Bing, the importance of writing in Chinese art, and three of his works in which writing is transformed and questioned. In the article, where the qualitative research method is used, books, articles, theses and internet sources are used.

As a result of the study, it is seen that the artist transforms writing into a questioning and aesthetic form of expression rather than a means of communication. In addition, it has been witnessed that writing has transformed with political and cultural influences and has evolved into an intercultural hybrid form and become a universal means of communication.

Keywords: Xu Bing, Chinese Contemporary Art, Chinese Calligraphy.

1.GİRİŞ

Çin coğrafi özellikleriyle (çöllerin, okyanusların ve sıra dağların) derin bir medeniyetin beşiği olmuştur. Düşünce, din anlayışları ve gelenekleri ile zengin bir kültüre sahiptir. Ayrıca medeniyete kattıkları buluşlarının (barut, pusula, toprağın işlenmesi, kâğıt, para, devlet yönetim biçimleri gibi) yanı sıra, sanat alanında da (edebiyat, lirik şiir, seramik, resim ve kaligrafi) oldukça öncü ve biricik üretimler vermişlerdir (Störing, 2015).

Çin sanatında; resim sanatı, diğer sanat dallarından üstün tutularak, evrenin sırlarının dışa yansımaları olarak görülmüştür (Cheng, 2006). Batı sanatından oldukça uzak bir anlayışa sahip olan Çin sanatı, Çin kültürünün keskin sınırları içinde kalarak dış etkenlerden uzak gelişmiştir. Ruhsal bir eylem olarak görülen resim sanatında kaligrafi ve manzara, geleneksel Çin sanatında resmin merkezinde yer almıştır. Tuval resminden uzak olan Çin sanatı, farklı özelliklerde üretilen kağıtlara mürekkep ve özel uçlu fırçalarla uygulanmıştır (Okay, 1991).

Qing Hanedanlığı (1644-1911) 267 yıl sürmüştür ve son hanedanlık olmuştur. 1911’ de Hanedanlığın yıkılması ile Çin Cumhuriyeti (1911-1949) kurulmuştur (Çakan, 2017). Çin sanatı da bu köklü değişimle birlikte dönüşmeye başlamıştır. Çin Cumhuriyeti’nin varlığı süresince siyasi gelişmelerin ve sarsıntıların yüksek olduğu bir dönem içine girilmiştir. İç sorunların yanı sıra Japonya’ nın emperyalist atakları ile mücadele edilmiştir. Halkın, yönetime ve Japon işgallerine karşı 4 Mayıs 1919’ da vermiş olduğu tepkilerle birlikte, ülkede politik ve kültürel bir uyanış gelişmiştir. Batıda eğitim almaya giden sanatçılarla birlikte Batı’ nın etkileri Çin sanatına taşınmaya başlanmıştır. 1919 yılında Avrupa’ ya giderek sekiz yıl boyunca Paris’ teki École Nationale Supérieure des Beau x-Arts’ da eğitim gören Xu Beihong (1895-1953) bu sanatçılardan ilkidir. Doğu ve Batı resmini harmanlayan Beihong’ un yanı sıra birçok sanatçı da (Liu Haisu 1896-1994), Fu Baoshi (1904-1965), Lin Fengmian (1900-1991), Jiang Zhaohe (1904-1986) ve Li Keran (1907-1989) yine Batıya giderek Doğu-Batı arasında sentez yaparak bir köprü oluşturmuşlardır (Yayla Boza, 2022).

Modernleşme hareketleriyle birlikte yüzünü Batı’ ya dönen Çin sanatında, her ne kadar Batı sanatının etkileri görülmeye başlansa da geleneğin gölgesini hep üzerinde hissetmiştir. Öyle ki Çin sanatı için önemli bir yere sahip olan ‘Kaligrafi’ bu yeni süreçte de bağını koparamamış ve yeni anlatım biçimlerine dönüşerek yerini almıştır. Kaligrafi, önceden bir resmin ruhunu, felsefesini hatta sanatçının karakterini yansıtan bir konumdayken, Çağdaş Çin sanatında siyasi bir protestoyu, bireyin içsel sorgusunu yansıtan bir bağ haline gelmiştir diyebiliriz. Bu anlayışla çalışmalarına yazıyı ekleyen Çağdaş sanatçılardan biri olan Xu Bing, günümüz sanatının önemli isimlerindedir. Bu bağlamda Xu Bing’ in sanatında yer alan kaligrafi ve yazı uygulamalarına yönelik olan “Gökyüzünden Kitap (Book from the Sky), Kare Kelime Kaligrafisi (Square Word Calligraphy) ve Kare Kelime Kaligrafi Sınıfı (Square Word Calligraphy Classroom)” adlı üç eseri üzerinden incelenmeye çalışılacaktır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı makale, Çağdaş sanat anlayışında Çin sanatının dönüşümünü anlama ve yazının Çin sanatı ile olan önemini yansıtılması bakımından önem taşımaktadır. Çalışmanın sonucunda Xu Bing’ in “language art” yaklaşımı ile Kaligrafiye yeni

bir bakış açısı kazandırarak estetik bir görünümünden öteye taşımış olduğu ve yazıyı dönüştürücü ve sorgulayıcı bir araç olarak kullandığı görülmüştür.

2. YAZININ DÖNÜŞTÜRÜCÜSÜ: XU BİNG

Yaşamını ve sanatını Pekin ve New York' ta sürdüren Çin' li sanatçı Xu Bing (1955-) Çin' in Chongqing kentinde doğmuştur. Bing, sanatçı kimliğinin yanı sıra akademisyen kimliği de bulunan biridir. 1977' de girdiği Pekin' de yer alan Merkez Güzel Sanatlar Akademisi Baskı Bölümü' nü 1981' de tamamlamış ve yine aynı akademide 1987 yılında yüksek lisansını bitirmiştir. 1990' da ise Amerika Birleşik Devletleri' ne fahri sanatçı unvanı ile davet edilmiştir. Bing bu süreçte başarılı işlere imza atmıştır, 2007' de Çin' e dönerek mezun olduğu üniversitede; profesör, başkan yardımcısı ve danışman olarak çeşitli unvanları üstlenmiştir (Xu Bing- Bio, t.y.).

Bing' in sanatının gelişmesinde yaşadığı dönemin siyasi ve kültürel devrimin deneyimleri etkili olmuştur. Entelektüel bir ortamda yetişen sanatçı geleneksel kaligrafi yöntemlerini anne ve babasından öğrenmiştir. Sanatçı ergenliğinde ise resmi politikalar nedeniyle yeniden eğitilmek üzere taşraya yollanmıştır (Morley, 2021). Köylülerle yaşamaya gönderilen Xu Bing, bir yandan tarlalarda çalışırken öte taraftan sanat üretimlerine devam etmiştir. Buradaki deneyimleri gittiği Güzel Sanatlar Akademisinde baskı üzerine görmüş olduğu eğitimi sırasında üretimlerde bulunduğu işlerine etki etmiş, kırsal hayattan yansımaları konu edinen ahşap baskılar yapmıştır (Godfrey, 2024).

Baskı teknikleri üzerinde uzmanlaşan sanatçı yağlı boya ve mürekkep ile resim yapmayla da ilgilenmiştir. 1976-1977 yıllarında ise Xu Bing yerleştirmeler ve kavramsal sanat uygulamaları yapmaya başlamıştır (Pera Müzesi, 2019). 1990' lı yıllarda Amerika Birleşik Devletleri' ne giden Xu Bing kendi isteğiyle Amerikan vatandaşı olmuştur. Batı kültürüne kolaylıkla adapte sağlamış, küresel bir sanatçı olarak kabul görmeyi başarmıştır. 1999 senesinde ise prestijli Mac Arthur Vakfı' nın ödülünü almıştır. Ödül, yaratıcılığın peşinden gitme ve özgünlük adına adanmışlık üzerine sanatçıya verilmiştir (Morley, 2021).

Sanatında geniş bir yelpazeye sahip olan Bing, kavramsal sanat, enstalasyon, multimedya, kaligrafi gibi geleneksel pratiklerden çağdaş pratiklere uzanan geniş bir sanat üretimine sahiptir. Çalışmaları; parşömen, mürekkep, ahşap baskı, kitaplar, inşaat molozları, ışık düzenlemeleri, dijital simgeler ve yazılımlar, doğal malzemeler, eski gazeteler, plastik ambalajlar gibi geniş çeşitliliğe sahiptir.

Çin kültürel geleneklerini çağrıştıran öte taraftan altüst eden çalışmalarında, seyircinin algıları ve beklentilerini bozuntuya uğratması Bing' in eserlerinin belirgin özelliği olmuştur. Xu Bing saygı duyduğu kültürel gelenekleri sorgulamakta ve yeniden deneyimler oluşturarak normlara meydan okumaktadır (Art21- Xu Bing, t.y.).

Amerika' daki çalışmalarında Çin' in “köşeli” kültüründen bağımsız olarak Batı dünyasının sanat anlayışını anlamaya çalışan sanatçı, Doğu ve Batı arasında kültürel melezlik üretmeye dayalı deneysel çalışmalarda bulunmuştur. İki kültür arasında hissettiği boşluğu ve çatışmayı çalışmaları ile dışa vurmuştur diyebiliriz.

Dil ve yazı üzerine işleri bulunan Xu' ya göre: Çinlilerin kullanmış ve konuşmuş oldukları dil diğer kültürlerin dillerinden farklıdır. Çin yazı sistemi ve telaffuz sistemi de aynı şekilde onun için öyledir, özel bir sistemdir. Yazı sisteminin özel olduğunu düşünen Xu, kültürü ve kültürünün oluşma şeklini de diğer kültürlerden farklı görmektedir. Sanatçı Çin karakterleri üzerine incelemelerde bulunmuş ve yazı sistemlerine yönelik çalışmalar yaparak, Çin kültürünü daha da derinlemesine anlar bir duruma gelmiştir. O karakterler sayesinde

kendi kültürünün neden farklı olduğunu anlamıştır. Çin’ de yeni hükümetler genellikle yeni bir yazı sistemi oluşturmaktadır. Değişime uğrayan yazı ve kullanılan karakterler ile kültürel kavramın altında yatan fikir de değişime uğramaktadır. Xu Bing yazı sistemi üzerine bu nedenle fazla işler üretmiştir (Pera Müzesi, 2019).

3. DİLİN ÇAĞDAŞ ÇİN SANATINDAKİ ÖNEMİ

Batı dillerinden oldukça farklı olan Çince, tek heceli bir dil olup ön ve son ek almaz. Bir hece, farklı vurgu kullanarak çoğaltılmaktadır. Bu yüzden farklı vurgularla çoğaltılan bu dilin kulağa tınısı bir şarkı gibi gelmektedir. Bazı hecelerin 50’ ye yakın farklı anlamlara geldiği görülmektedir. Bir kelimenin ise hangi anlama geldiğini anlayabilmek için o kelimenin tümce içinde kullanımından anlamı çıkarılabilmektedir. Yine bir kelimenin zamir mi, sıfat mı, ad mı yoksa fiil mi olduğu sözün gelişinden anlaşılmaktadır. Çin dili gibi yazısı da oldukça farklıdır. Batı dillerinden farklı olarak konuşulan dilin sesleri yerine, kavramları temsil eden biçimler oluşturulmuştur. Resimsel bir simge oluşturularak geliştirilen yazı, bu simgeleri öğrenen biri tarafından Çinceyi öğrenmeden çözümleme yaparak kendi diline çevirebilmektedir. Fakat Çince bir yazıyı telaffuz etmek ya da Çince konuşmayı öğrenmek oldukça zordur. Batı dilinde otuzaya yakın harfe karşılık Çince de günlük bir dil konuşabilmek için en az 2000 ile 4000’ e yakın simgenin kullanımını öğrenmek gerekmektedir. Bu denli farklılık gösteren yazı ve dil o kültürün ve uygarlığın, düşünce ve bilincini etkilemektedir. Bu bağlamda Çin kültürünün ve düşünce biçiminin de neden oldukça farklı olduğunu anlamış oluruz (Störing, 2015).

İşte bu denli derin farklılık içeren Çin dili, Çin’ in devinimli siyasi geçmişinde birtakım müdahalelere uğramıştır. Çin’ de 1966-1976 yılları arasında yaşanan Kültür Devrimi sırasında Başkan Mao Zedong (1893-1976) tarafında uygulanan keskin reformlar dil üzerinde de etkisini göstermiştir. Geleneğe dair karşı bir duruş sergileyen bu yaptırımlar “Dört Eskiler: Eski Adalet, Eski Düşünce, Eski Alışkanlıklar” olarak belirlenmiş ve yasaklanmıştır. Eskiye dair tapınaklar, aile albümleri ve kitaplar yok edilmiştir (Fineberg, 2014). Mao okuryazarlığı arttırmak için Çin yazısında sadeleştirme yapmış ve gündelik dili baz alan konuşma kalıplarını kullanarak daha net bir konuşma dili uygulamaya çalışmıştır. Bununla beraber komünistler geleneksel Çin eserlerini yağmalayarak ritmik söz dizilimlerini de kullanmaya devam etmişlerdir. Siyasi mesajlarını iletmek için lisanı bir propaganda aracına çevirerek kullanmışlardır. Başkan Mao’ nun yazılı dile uyguladığı darbe, kültüre de vurulmuş bir darbe haline gelmiştir. Çin kültürüne olan keskin etkisi de yine dile yönelik yapılan büyük dönüşüm çabalarından kaynaklanmıştır (Morley, 2021).

İşte böylesi karışık bir dönem içerisinde yaşayan sanatçılar tüm bu değişimlerden etkilenmekte ve sanat üretimlerinin gelişimini yönlendirmekteydiler. Tüm kültürel faaliyetlerde, yaşanan gerileme ve baskıcı yönetimin boyunduruğunda kalarak sekteye uğramıştır. Tüm yazar ve ressamlar hükümeti yüceltmekle ve sanatın da köylüye, askere ve işçiye hizmet etmesi gerektiği düşüncesiyle yağlı boya resim de yasaklanmıştır (Fineberg, 2014).

1976’ da Mao’ nun ölümüyle birlikte bir ay gibi kısa bir süre içerisinde Kültür Devrimi çökmüştür. Sanat, bu döneme şahit olan birçok sanatçının üretimleri ile yeniden can bulmuştur. İşte bu sanatçıların arasında yer alan Xu Bing’ de sanatını etkileyen bu dönemlerin yansıması olarak dil üzerine yönelik üretimlerde bulunmuştur.

4. “GÖKYÜZÜNDEN KİTAP (BOOK FROM THE SKY), KARE KELİME KALİGRAFİSİ (SQUARE WORD CALLİGRAPHY), KARE KELİME KALİGRAFİ SINIFI (SQUARE WORD CALLİGRAPHY CLASSROOM)”

Xu Bing’ in eserlerinde kavramsal çözümlemelerinin ağırlıklı olarak dil üzerine olduğu görülmektedir. Bunun nedenleri şüphesiz sanatçının yetişirken maruz kaldığı birtakım etkilerden kaynaklıdır. Entelektüel bir ailede yetişen sanatçının, kitapla olan ilişkisi kuvvetlidir. Ama en önemlisi yukarıda da belirttiğimiz gibi Mao döneminde Çincenin basitleştirilmesi ve Latin alfabesine dönüştürülmesi ile 1958’ de Pinyin’ in¹ kullanımı etkili olmuştur. Tüm bunlar sanatçıyı dilin istikrarsızlığı üzerinde düşünmeye itmiştir (Fineberg, 2014).

Çin’ den küresel sanat alanına giden en başarılı isimlerden biri olan Xu Bing’ in en bilinen çalışmalarından “Gökyüzünden Kitap (Book from the Sky)” (Görsel 1) adlı eseri, 1988 senesinde Pekin’ de sergilendiğinde, eleştirilenler tarafından eleştirilerek, geleneksel ve anlam bakımından belirsiz görülmüştür. Sanatçı eserini “Sosyalizm, Kültür Devrimi, Reform Dönemi (Çin’ de Mao’nun Ölümünden sonraki dönem), Batılaşma ve Modernleşmenin oluşturduğu karışık düğümü” yansıtmayı amaçladığını belirtmiştir (Morley, 2021:194).

Dilin, Mao döneminde siyasi bir araç haline gelmesi Xu Bing’ in eserlerinin üretimine etkisi büyük olmuştur. Mao döneminde politik yaptırımlarla geleneksel olandan uzaklaşma, yazının sadeleştirilerek yayılması, üzerindeki deformasyon ve geleneksel olan dilin protest dil kullanımında tercih edilmesi gibi birçok eylemle birlikte dilin ve yazının etkisinin sorgulamasına neden olduğunu görürüz.

Bununla beraber sanatçının etkin olarak üretim yıllarına denk gelen dönem düşünürlerinden biri olan “Jacques Derrida” nın düşünceleri’ de Bing’ in eserindeki anlam dışı vurumu ile benzeşmektedir. Xu Bing “Gökyüzünden Kitap” eserinde görünürde Çince yazılmış kitaplar ve metinlere yer verilmiştir. Fakat içerik olarak aslında sanatçı tarafından uydurulmuş, hiçbir anlam ifade etmeyen şekillere dönüştürülmüştür. Derrida bir kelimenin anlamının sabit bir anlamdan oluşmadığını ve bir metnin tekrar tekrar okunduğunda anlamında yok olacağını iddia etmiştir. İşte bu anlam dışı vurumu, Derrida’ nın da dediği gibi “yazılan ve konuşulan dil daima toplumun, tarihin ve politikanın etkisi altındaki yoruma bağlıdır” (Barrett, 2015: 251).

Ülkedeki ilk avangart sergi olan “China/Avant-Garde” sergisi Pekin’ de 1989’ da Ulusal Galeride’ de gerçekleşmiştir. Rejim sonrası gerçekleştirilmiş olan bu serginin adı için “modern ya da çağdaş sözcüklerinin yerine avangart terimi uygun görülür. Çünkü bu terim, Çin sanatında en yeni olanı gösteren bir özelliği yansıtmaktadır ve geleneksel ifade formlarına saldırarak yeni gelişmeleri tanıtmak isteyen bir sanatsal akımın karşılığıdır” (Anbarpınar, 2020:126). Birçok sanatçının katıldığı bu sergide Bing’ in eseri, rejimin dil üzerindeki yaptırımlarının ve gelenek üzerindeki yıkım çabalarını kinayeli bir şekilde ele almıştır (Anbarpınar, 2020).

Sanatçının 4 bin Çince karakter kullandığı bu yapıtında; işçiliği güzel olan, ahşaptan oyarak oluşturduğu yeni karakterlerin ise her biri anlamdan yoksundur. Tavandan asarak uzun kağıtlara basılmış bu metinlerin görselliği ve işçiliği oldukça etkileyicidir fakat anlamsızdır. (Godfrey, 2024).

“Gökyüzünden Kitap” tavandan aşağı doğru asılmış uzun şerit halindeki sayfalarla, zeminde sıralı bir şekilde dizilmiş kitaplardan ve yan duvarlarda yine uzun sayfalardan oluşan

¹ Pinyin ya da Hanyu Pinyin, Standart Mandarin Çincesi’ nin her biri ayrı bir ideogram olan Çin karakterlerinden Latin harflerine aktarılmasında kullanılan standart romanizasyon sistemidir. Bu sistem 1979 yılından itibaren Çin hükümeti tarafından resmen benimsenmiştir (Pinyin, 2025: s.y.).

bir yerleştirme şeklinde kurgulanmıştır. Koyu bir mekân içerisinde yer alan bu metinler, adeta resmî bir mesafe yaratmaktadır. Zeminde ve havada sıralanmış sayfalar ise sanki bir anıt mezarlığını andırmaktadır. Öyle ki iki zıt deneyimi yani geleneğin ölümü, yeniliğin inişinin temsili olarak yorumlanabilir. Öte taraftan aldatici bir görünümde olan, okunabileceği sanılan fakat okunaksız, uydurma yazılardan dolayı anlamdan yoksun olan bu eseriyle Xu Bing, seyircisinin algılarını alt üst etmiştir diyebiliriz.

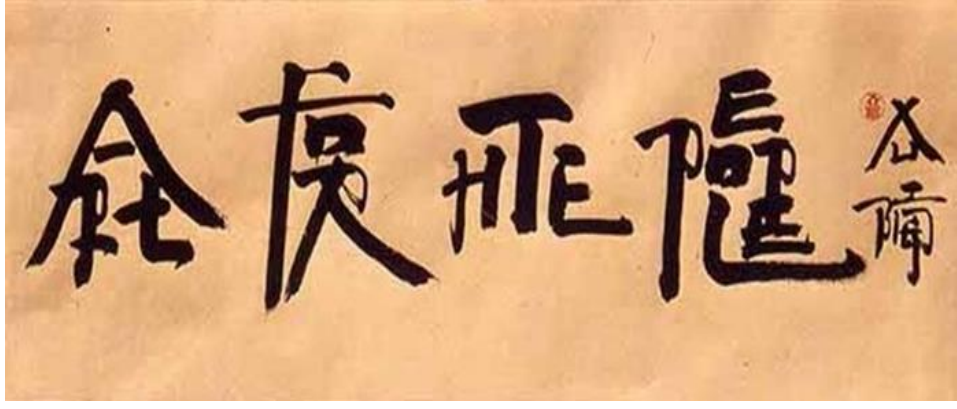

Görsel 1. Xu Bing, *Gökyüzünden Kitap (Book from the Sky)*, 1987-1991, (Blanton Sanat Müzesi'ndeki kurulum görünümü, Austin, Teksas, ABD, 2016).

Xu Bing' in "Kare Kelime Kaligrafisi (Square Word Calligraphy)" (Görsel 2) adlı çalışmasında ise İngilizce ve Çinceyi birleştirerek dönüşüme uğratmıştır. Xu Bing' in Amerika' ya gitmesinin belki de etkisinin olduğu bu çalışmada, İngilizce harfleri Çin harflerine benzer bir şekilde çevirerek yeniden yapılandırmıştır. Okunabilir oluşundan dolayı ise üstte yer verdiğimiz anlamsızlığı bulunan "Gökyüzünden Kitap (Book from the Sky)" isimli eserinden ayrılmaktadır.

Sanatçı, Çince kelimelere benzeyen ama aslında İngilizce olan "Kare Kelime Kaligrafisi" adında bir sistem tasarlamıştır. Çince görünür biçimde oluşturduğu bu üretimi, İngilizce kelimeleri içermektedir. Görünümü ise sanatçının yorumlamasına dayalı bir biçimde, Çinceye benzer kare tarzda uydurma karakterler şeklinde yapılmıştır. Bu karakterler Çin bir seyirci tarafından okunmaya çalışıldığında anlamsız kalırken, İngiliz bir seyirci tarafından anlaşılmasına çalışıldığında ise stilize edilmiş İngilizce kelimeler tanınır bir hale gelebilmektedir (Fineberg, 2014).

Xu Bing, geleneksel Doğu sanatına ait kaligrafi sanatını Batı' ya entegre ederek kendi kültürü ile bir köprü kurarak kaligrafi sanatını küresel bir akışın içine sokmuştur. Ayrıca bu müdahalesiyle aslında dil hakkındaki normları sarsarak yeniden düşünülmesine yol açmıştır.

Görsel 2. Xu Bing, “Kare Kelime Kaligrafisi (Square Word Calligraphy), “İnsanlar İçin Sanat (Art for the People)”, 1994-.

Xu Bing’ in “Kare Kelime Kaligrafisi (Square Word Calligraphy)” adlı üretiminde oluşturmuş olduğu sistemin, uygulamaya yönelik yerleştirmesi olan bir sonraki adım diyebileceğimiz “Kare Kelime Kaligrafi Sınıfı (Square Word Calligraphy Classroom)” (Görsel 3) ise bir sınıf simülasyonu yaratarak, okuryazarlık derslerine göre düzenlenmiş bir biçimdedir. Sanatçı tarafından tasarlanan bir yazı sistemi olan ‘Yeni İngiliz Kaligrafisinin’ temel ilkeleri hakkında bilgiler ve yönergelerin içerisinde bulunduğu bir defter, mürekkepler ve fırçalar sıralara yerleştirilmiştir. Aynı zamanda bir monitörde “Elementary Square Word Kaligrafisi Talimatı” adlı bir video izleyicilerin derse katılımlarını yönlendirerek, ‘Yeni İngiliz Kaligrafisi’ ni uygulamalarına yardımcı olmaktadır. Katılımcılar, yazı olarak Çince ve İngilizcenin birleşimi olan ‘Yeni İngiliz Kaligrafisi’ ile karşılaştıklarında yazılar yalnızca İngilizce bilenler için anlaşılabilir kalır. Okuma ve tanımaya uğraş verilen yazı üzerinde böylelikle yerleşik olan düşünce kalıplarında bir zorlanma yaşanır. Xu Bing, alışkanlık haline gelmiş olan düşünceyi altüst etmenin önemine inanmaktadır. Bu yabancılaşma durumu ve bireyin yazılı diliyle yeniden bir tanışma esnasında, seyirciye başka dil sistemleri ile kendi dili arasındaki mesafe duygusunun çoğunlukla kendiliğinden olduğu hatırlatılmaktadır (Xu Bing- Square Word Calligraphy Classroom, t.y.).

Xu Bing’ in dil ve yazı üzerine yönelik sorgulamalarında, Mao döneminde dil üzerinde uygulanan politikaların ve Amerika’ da tanık olduğu kültürel farklılıkların etkisi olduğu görülmektedir. Bu bağlamda sanatçının dilin, kültürel, politik, evrensel yanının ve yeniden uygulanabilirliğini işlerinde sorguladığını söyleyebiliriz.

Sanatçı bu işi ile birlikte kendi kültürüne ait olan bir yazı sistemini başka bir kültüre ait yazıya uyarlayarak dili melezleştirmiş ve bir köprü kurarak evrensel bir dil haline getirmiştir diyebiliriz. Ayrıca oluşturduğu bu ortam sayesinde kendi kültürüne ait olanı başka kültür insanları tarafından da uygulanabilir deneyimlenebilir bir hale getirerek etkileşimli deneysel bir ortam yaratmıştır. Yazının dönüşümü ile yine insanların algılamalarına yönelik düşündürücü, sorgulayıcı aktif bir katılımcı ortamı oluşturmuştur.

Görsel 3. Xu Bing, Kare Kelime Kaligrafisi Sınıfı (Square Word Calligraphy Classroom), 1994-1996, (Malzeme: Öğretici Video, Defterler, Fırçalar, Fırça Standları, Model Kitapları, Kara Tahta, Mürekkep; Karma Medya Kurulumu).

5. SONUÇ

Çin Çağdaş Sanatı ve küresel sanat alanının önemli isimlerinden biri olan Xu Bing' in, dil ve yazı üzerine çalışmaları olduğu görülmektedir. Sanatçının işlerindeki kavramsal kurguların ortaya çıkışında, ailesinin, yetiştiği dönemin ve sanatını gerçekleştirmeye başladığı dönemlerde Amerika' ya gitmesinin etkilerinin olduğunu söyleyebiliriz.

Küresel sanat ortamında kendini ispatlayan sanatçı, Çin kültüründe öneme sahip olan kaligrafiyi yeniden bir oluşum içerisine sokarak yazı sistemi üzerine sorgulama yaratmış ve yapı bozuma uğratarak anlamsızlaştırmıştır.

Aynı zamanda sanatçı kendi kültürüne ait unsurları Batı ile birleştirerek Doğu-Batı arasında bir köprü oluşturmuştur. “Gökyüzünden Kitapta” yazının anlamsız oluşunu yansıtırken, “Kare Kelime Kaligrafisi” nde ise kendi kültürüne ait kaligrafi sistemini Batı kültürüne ait yazı sistemi ile çarpıştırarak melez bir yapı ortaya çıkarmıştır. Yine “Kare Kelime Kaligrafisi Sınıfı” nda Çin kaligrafisini Latin alfabesi ile dönüştürerek kültürel bir aktarımda bulunmuştur. İnteraktif, deneyimsel bir ortam yaratarak oluşturulan sınıf simülasyonunda kendi kültürüne ait bir sistemi Batı' nın Çince üzerindeki bakış açısını sarsacak bir araç haline getirmiştir.

“Gökyüzünden Kitap”, “Kare Kelime Kaligrafisi”, “Kare Kelime Kaligrafisi Sınıfı” adlı çalışmalarında dönüştürmeye yönelik ortak bir dil geliştiren sanatçı, yazı üzerindeki anlamsızlığı ve değişkenliği sanat aracılığıyla görünür bir hale getirerek somutlaştırmıştır. Xu Bing' in eserlerinde, kültürel melezlik, dilin evrensel dönüşümü, kimlik, dil ve yazının tartışmaya açıldığı bir platformu bizlere sunmuştur. Sanatçı dil ve yazının bize yalnızca bir iletişim aracı olmadığını göstermiş, yazıyı ve kaligrafiyi anlamsızlaştırarak, dönüştürerek izleyicisine eserlerini düşündürücü ve sorgulayıcı estetik bir araç haline getirerek sunmuştur.

KAYNAKÇA

- Anbarpınar, E. (2020). Çin' de Geleneğin Karşısında Bir Sergi: China/Avant-Garde. *Tykhē Sanat ve Tasarım Dergisi*, 5(9), 123-140.
- Art21- Xu Bing. (t.y.). Erişim: 20 Nisan 2025, <https://art21.org/artist/xu-bing/>
- Barrett, T. (2015). *Neden Bu Sanat? Çağdaş Sanatta Estetik ve Eleştiri*. (Çev: Esra Ermert). İstanbul: Hayalperest Yayınevi.
- Cheng, F. (2006). *Boşluk ve Doluluk Çin Resim Sanatının Anlatım Biçimi*. (Çev: Kaya Özsezgin). İstanbul: İmge Kitabevi Yayınları.
- Çakan, V. (2017). ÜLKE TANITIMI: Geçmişten günümüze Çin. *Asya Araştırmaları Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 111-130.
- Fineberg, J. (2014). *1940' tan Günümüze Sanat*. (Çev: Simber ATAY-ESKİER, Göral Erinç YILMAZ). İzmir, Karakalem Kitabevi Yayınları
- Goldfrey, T. (2024). *Çağdaş Sanatın Öyküsü*. (Çev: Ebru Berrin Alpay). İstanbul: Hayalperest Yayınevi.
- Morley, S. (2021). *Modern Sanatın Yedi Anahtarı*. (Çev: Eda Açıanal). İstanbul: Hayalperest Yayınevi.
- Okay, B. (1991). Çin Resim Sanatı. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 35(2), 207-211.
- Pera Müzesi (2019, 28 Nisan). *Xu Bing. Arka Plan Hikayesi: Yaz Dağları | Background Story: Summer Mountains* [Video]. Youtube. <https://youtu.be/JyoVmjZ9WLY?si=6CYgZV2sosUL0bEX>.
- Pinyin. (2025, Nisan 2). İçinde *Vikipedia*. <https://tr.wikipedia.org/wiki/Pinyin>
- Störing, H. J. (2015). *İlkçağ Felsefesi Hint-Çin-Yunan*. (Çev: Ömer Cemal Güngören). İstanbul: Yol Yayıncılık.
- Yayla Boza, S. (2022). *Çağdaş Çin Sanatında Gelenek ve Yenilik İlişkisi* [Yüksek Lisans Tezi]. Uşak Üniversitesi.
- Xu Bing- Bio. (t.y.). Erişim: 18 Nisan 2025, <https://www.xubing.com/en/about>
- Xu Bing- Square Word Calligraphy Classroom. (t.y.). Erişim: 25 Nisan 2025 <https://www.xubing.com/en/work/details/204?year=1996&type=year#204>

Görsel Kaynakça

- Görsel 1. <https://www.xubing.com/en/work/details/206?year=1991&type=year> (Erişim: 15.04.2025).
- Görsel 2. <https://www.xubing.com/en/work/details/198?year=1994&type=year#198> (Erişim: 18.04.2025).
- Gösel 3. <https://www.xubing.com/en/work/details/209?year=1996&type=year#209> (Erişim: 19.04.2025).